

Kaip susikurti sėkmingą gyvenimą? Gerai mokytis, baigti universitetą ir laukti gero darbo pasiūlymo? Deja, to tikrai nepakanka, nes be verslumo įgūdžių šiuolaikiniame pasaulyje esama kur kas mažiau galimybių. Šiandienos verslo rinkos tendencijos rodo, kad jaunimas vis daugiau įsitraukia į verslo procesus: verslininkų amžiui sparčiai jaunėjant, vis daugiau jaunimo išdrįsta imtis nuosavo verslo iniciatyvų, o tai, verslo ekspertų akimis, sveikintina tendencija - jaunimas žymiai anksčiau prisideda prie ekonomikos augimo, ekonominio ir socialinio progreso, įgyja ekonominę nepriklausomybę bei pradeda kaupti neįkainojamą gyvenimišką patirtį.

Kas yra jaunimo verslumas ir kodėl taip svarbu jį pradėti ugdyti kuo anksčiau? Keli paprasti profesionalų patarimai ir pastebėjimai padės tėvams atskleisti ir ugdyti vaikų savybes, padėsiančias jiems savarankiškai kurti ateitį.

Pirmieji verslumo įgūdžiai - jau mokyklos suole

Pasak verslo pasaulio atstovų, šių dienų švietimo sistema labiau rūpinasi, kaip jaunam žmogui būti geru darbuotoju, o ne kaip ugdyti ir auginti verslininkus, lyderius ar tiesiog savo gebėjimus kasdieniame gyvenime mokančius pritaikyti žmones.

„Daugelis nesuvokia, kad verslumo įgūdžiai pirmiausia padeda būti sėkmingu vadovu pačiam sau - suteikia žinių, kaip išsikelti tikslus ir jų pasiekti, kaip priimti sprendimus, susidėlioti prioritetus bei susikurti įpročius. Tik išsiugdęs šiuos gebėjimus jaunas žmogus gali tapti šiuolaikinio pasaulio dalimi ar vadovauti kitiems ir tai daryti sėkmingai“, - įsitikinęs tarptautinės jaunimo verslumo ugdymo organizacijos „Southwestern Advantage“ atstovas Vaiko Tell.

Nors verslumas neretai suvokiamas tik kaip gebėjimas kurti verslą, Vilniaus privačios gimnazijos veiklų vadovė Agnė Liubertaitė-Amšiejė siūlo išplėsti verslumo sąvoką ir kalba apie poreikį nuo mažų dienų skatinti *antreprenerystę* - šiuolaikišką verslininkystės formą, kurios esmė - unikalių idėjų ir joms įgyvendinti reikiamų išteklių realizavimas šiuolaikinėmis verslo ir ekonomikos sąlygomis.

„Antreprenerystės mes mokome jau nuo 4 klasės, - pasakoja A. Liubertaitė-Amšiejė. - Su ketvirtokais mokomės planuoti laiką, būti pilietiškais, teorines žinias realizuoti praktiškai. Tarkime, pasaulio pažinimą integruojame su matematika ir antreprenerystės modulių, o to rezultatas - mūsų Kaziuko mugė - aprėpia ir globalius klausimus, socialines problemas,

poreikių identifikavimą ir realizaciją, moksleivius skatina mąstyti inovatyviai.“

Pašnekovės nuomone, kuo anksčiau vaikai įvaldo loginio, pozityvaus mąstymo principus, išbando verslo kūrimo ir valdymo veiklas, tuo lengviau ir greičiau jiems pavyksta įsilieti į darbo rinką ar susikurti sau darbo vietas, įdarbinti geriausius savo gebėjimus.

Iniciatyvos turi imtis ir tėvai

„Ne tik mokykla, bet ir tėvai turi prisiimti savo atsakomybę skatinant vaikų verslumo įgūdžius“, – teigia organizacijos „Southwestern Advantage“ atstovas V. Tell ir dalija paprastus bei labai naudingus patarimus tėvams.

„Tai padaryti galima pačiais įvairiausiais būdais: atraskite pavyzdžius asmenybių, kuriomis jūsų vaikai žavisi ir aiškinkite, kokie jie puikūs šių sričių profesionalai, nebijokite kuo anksčiau su atžalomis pradėti kalbėtis apie pinigus bei investavimą, duokite vaikams užduočių – kad ir parduoti atvirukus ar limonadą – tokiu būdu suteiksite galimybę vaikams nuo pat mažų dienų suprasti tikrąjį pasaulį, atrasti originalių sprendimų, atkakliai siekti užsibrėžtų tikslų“, – įsitikinęs V. Tell.

Pasako jo, geriausiai žinios ir įgūdžiai įsisavinami žaidimo forma, tad patartina su vaikais kalbėtis pozityviai, pateikti jiems gyvenimiškų rebusų, juose kartu ieškoti sprendimų, mėginti žaisti investavimo žaidimus (taip, „Monopolis“ – puikus pasirinkimas!).

Amžiaus tarpsnis, kurio negalima praleisti

Ekonomistų pastebėjimu, vidutinis verslininkų amžius ypač ryškiai mažėja Rytų šalyse, tačiau neaplenkia Europos, Baltijos šalių verslo rinkų – vadovais, partneriais ar steigėjais tampa vis jaunesnio amžiaus žmonės. „Atsirandant vis daugiau jaunų verslo įkūrėjų ir vadovų, puikiai atliekančių savo darbą, keičiasi ir žmonių mąstymas – juk prieš daugelį metų žmonės tavęs klausydavosi tik tada, kai tau būdavo 40–50 metų, o dabar ir daug jaunesnio žmogaus balsas skamba ištis įtikinamai“, – pastebi „Southwestern Advantage“ atstovas V. Tell, pažymėdamas, kad startuolių ar vienaaragių steigėjais tampa vis jaunesni asmenys: pavyzdžiui, antruoju Lietuvos vienaaragių tituluojamos įmonės steigėjams pirmosios savo įmonės kūrimo pradžioje tebuvo kiek daugiau nei 20 metų.

Pasak jo, šį faktą itin svarbu žinoti tėvams, nenorintiems praleisti svarbiausių vaiko verslumo įgūdžių formavimo etapų: „Psichologinių tyrimų duomenimis, jaunuolių gyvenime yra dar vienas itin svarbus amžiaus tarpsnis, tai 18–20 metų amžius – šiuo laikotarpiu jaunimas nusprendžia, koks bus jų darbštumo, tikslo siekimo ir atkaklumo lygis gyvenime.

Todėl šiuo laikotarpiu būtina jauniems žmonėms sudaryti galimybes save realizuoti kaip įmanoma daugiau, išbandyti save įvairaus pobūdžio verslumo, lyderystės programose, tinkamai išnaudoti vasaros atostogų laikotarpį – vėliau ne tik žinių įsisavinimas tampa sudėtingesnis, bet ir suformuotą mąstymą pakeisti tam vis sunkiau“, – patarimais dalijasi V. Tell, kurio atstovaujama organizacija „Southwestern Advantage“ vasaros lyderystės programoms kasmet suburia beveik 1500 studentų iš daugiau nei 200 viso pasaulio universitetų ir savo veiklą vysto ir Lietuvoje.

Tendencija - jaunimo verslų daugės

Kalbėdamas apie tendencijas, V. Tell sako, kad ateityje verslo kūrimo iniciatyvų jaunų žmonių tarpe tik daugės: „Jaunimo verslumo galimybių kūrimui Europos Sąjungoje ir kitose pasaulio šalyse skiriamas ypatingas dėmesys: numatoma daug ir įvairių priemonių, kurias įgyvendina viešojo administravimo, nevyriausybinis ir privatūs sektoriai. Juk vien per 2021 m. jaunų ir veržlių Lietuvos žmonių kurti startuoliai pritraukė rekordines 420 mln. Eur investicijas, net keletą kartų išaugino ir bendrą Lietuvos startuolių vertę, kuri, „Startup Lithuania“ duomenimis, 2021 m. pasiekė 7,1 mlrd. Eur ribą, o nuo 2016 metų padidėjo net 17 kartų. Taigi, ankstyvos pastangos ugdyti ir taikyti verslumo įgūdžius neša naudą ne tik jauniems verslininkams, bet ir jų šalių ekonomikai bei gerovei“, – įsitikinęs „Southwestern Advantage“ atstovas.

